

ANY VI.

Barcelona 5 de Juliol de 1896.

NÚM. 27.

SOBRE REGIONALISME

Qüestions de regiment interior del Regne de Navarra, en les que no hem de bestreurehi, puix pertanyen á la esfera autonómica d' aquell poble, han conduhit á alguns dels bons confreres que allá tenim á posar á discussió dos punts de general interés pera la causa regionalista.

En aquesta discussió ocupa un lloch de vanguardia *La Región*, de Tudela, diari molt millor carlí que cap dels quins co-nexém en la nostra terra de la matexa mena, puix no li impidexen ses ardentes devocions polítiques, com ho impidexen als d' ací sentir y practicar el patriotisme tradicional y verdader, que en la bandera de don Carles s' ha volgut simbolisar ab la paraula *Fueros*.

Aquest diari ha plantejat la seva doctrina pertocant als dos punts á que suara aludíam, ab los següents termens:

«En aquells temps de perdurable memoria en que Navarra lliure y autònoma, ajuntava en corts els tres elements qui componíen el seu ésser social (el braç mi-

litar, l' eclesiástich y l' popular)... el respecte de les minoríes s' imposá sempre entre nosaltres el poderiu de les majoríes, fins al punt de donar fermances á la llibertat de les primeres contra una possible tirania de les segones.»

Ab aquest principi social n' hi va lligat un altre del orde polítich, que enuncia axís *La Región*:

«Altra doctrina que imperá en los temps de verdader Régimen foral es la quina atribuheix constant é indefectiblement al *Representant*, al *Mandatari* del poble l' caràcter de Mandatari de debó, de representant real de la colectivitat.

«L' individu en qui per elecció popular recau el dever de portar en les Corts la *veu de sos poderdants*, reb d' aquests un verdader «Mandat imperatiu», pera usar del terme que s' ha fet seu la técnica parlamentaria del día. Lo diputat, donchs, quan no s' havia introduhida aquí la trista sofisticació del sistema representatiu, era, primer que tot, un *procurador* dels electors.»

Aquests dos principis eren materia de fe en les nacionalitats espanyoles més llu-

hides dels bons temps de la glòria ibèrica.

Arrelats en la consciència nacional de Nabarra, de Basconia, d'Aragó, de Catalunya... y encarnats en les llurs institucions y pràctiques de govern, foren substancials de la llur personalitat, y son encara avuy fonaments sense us, però sempre subsistents y á punt de servey, d'aquesta reedificació de les nacions espanyoles, base imprescindible pera 'l renovellament de la glòria y honor del Estat espanyol.

Per açó es una senyal qui acredita la llegitimitat y bon seny del patriotisme dels regionalistes que, tots quants en qualsevol de les regions nostres han alçada bandera á favor de les revindicacions nacionalistes, sense dirsho l'un al altre se han trobat d'acort perfecte, entre altres punts de transcendència, en aquests dos del dret de les minories y de la necessitat del Mandat imperatiu. Y, al revés, es un símptoma del esgarriament de seny ó de la falta de sinceritat d'aquells altres pretesos patriotes qui manen donar per irremissiblement perdut el patrimoni de les llibertats nacionals, el que cantin les alabances del despotisme oligarquich de les majories y l'artifici inaguantable y funest que considera al diputat, no representant del districte qui l'ha elegit, sinó de la plena é íntegra soberania del Estat.

Mes, açó es lo lògich: Que 'ls lliberals de la llibertat coxa y manca, qui proclama els drets del individu, oblidant que l'individu es, fonamentalment, membre d'altres essers, ab tants drets á viure com ell mateix, estiguen satisfets ab la figueta dels drets del home pendolant del fil del Parlamentarisme; y que 'ls lliberals de la veritat entera y verdadera, qui saben y sostenen que es una mentida la llibertat individual, quan per decret d'una majoria parlamentaria se li lleven drets tant sacratíssims com el de complir sos devers envers la pàtria verdadera y envers les

demés categories socials en que 'l voler de Deu l'ha colocat, reneguin de aquella farsa avilidora, es la cosa més natural de aquest mon.

Y com que de lliberals de la mena dels primers que hem citat, n'han fet unes grosses cries, á Nabarra com á Catalunya, com per tot arreu, les influencies castellanes que comprém al Estat espanyol al preu de contribucions axafadores, no es d'estranyar lo que li passa á *La Región* de trobarse ab navarros qui contradiuen ses doctrines, en aquests punts rectes y sanes. També aquí ens ne sortirien, y no pas pochs ni gayres: entre catalans ensibornats ó descastats, y castellans qui venen á tondrens, ne faríam una arreplega immensa.

Ara, lo que es estrany, y lo que justifica 'ls condols de *La Región*, es açó de saltarli al sobre, negantli la llegitimitat foral de les seves indicades doctrines, publicistes de Nabarra qui 's presenten duhent al trau la insígnia de fuerista. Açó no pot ser. La insígnia que aquesta gent ostenta, ó es una grave equivocació—puix importa dany de tercer—ó es una abominable hipocresia. No hi ha medi.

La causa regionalista no es un invent de quatre caps calents; es una aspiració que ix de les entranyes de les antigues nacionalitats espanyoles oprimides per una oligarquia á profit exclusiu dels instints dominadors d'una fracció del Estat. La seva fórmula es precisa y claríssima; un sol mot la determina suficientment: Renaxensa.

Y essent renaxensa, es revindicació de llibertats ofegades y robades, de llibertats qui tenen expressió inconfundible en los códechs y en los usos venerables del nostre passat, de bella memoria; y en aquests códechs y en aquests usos hi tenen una consagració esplicita y may reculada els dos principis que ab molt enteniment y ab envejable valentia defensa *La Región*.

Per lo tant, hem d'entendre que 'ls periodistes nabarro qui en aquest particular fan la guerra al nostre estimat colega, son dignes companys del *Noticiero* d' En Mencheta y del Ortiz de *La Publicidad*.

V.

AL SR. D. TEODOR BARÓ

Lo *Diario de Barcelona* ha publicat un article que m' ha fet reflexionar hores llargues. ¿Será impertinent transcriure lo resultat de aquestes reflexions?

Vosté, Sr. Baró, recrimina á la actual Diputació catalana per la sua nulitat corporativa davant del Govern y dintre de les Corts, y, comparantla ab aquella Diputació antiga qui 's feya respectar y garantir la representació que de la pàtria havia obtingut, tira de dret contra la podrida arrel d' ahon provenen avuy los diputats y 'ls assenyalat, per la sua falta de personalitat y de dignificació, com á col·laboradors directes en la obra de destrucció moral y material que des de Madrid han escomesa 'ls polítichs.

La fiblada ha fet adonar als aludits,—segons ho han testificat alguns telegrams,—que l' articulista havia també sigut diputat y que 'l seu pas per l' ermot de la política fou tant infructuós com la passejada que ara hi donen los candidats duyts á la victòria electoral pel caciquisme. Açó no es argumentar de bona fé. Los qui retrauen la esterilitat d' un altre no provarán may per aquest medi la sua fecundia. Y la veritat d' una asseveració no 's contradiu titllant la firma de la persona qui la ha estampada. Vosté ha descarregat la arma y ha fet blanch. Les condicions del arma res tenen que veure ab la punteria de vosté, y crega, Sr. Baró, que Catalunya n' está molt necessitada de bons tiradors qui descarreguen metrallada seca á aqueix mecanisme de la representació nacional que res representa y á res útil dona vida.

Pero hi ha que tenir en compte que aquesta representació nacional es lo que forçosament ha d' ésser dintre 'l sistema á que están subjectes, y que la Diputació catalana, filla de aqueix sistema, no pot ésser altra cosa que lo que actualment es: Un nom, una vestimenta, una ficció. Ficció dich per lo que resulta del fets, puix que en la realitat no existeix lo diputat que procedeix ab independència, en armonia ab les aspiracions

dels seus electors y vota ab conciencia plena, les resolucions que se someten á la sua sanció. Lo que existeix, y es lo únich que pot existir en la crápula del centralisme parlamentarista, es un home lligat á la disciplina del partit, y quan no, cohibit per la acció decissiva de una majoria qui está á la vegada esclavizada á la voluntat sobirana del Govern. D' aquest home, diguemne diputat ó diguemne senador, la sua inutilitat es la matexa, y baldament se constituhesca en legió guerrera, quan arriba 'l cas, se la tanca al quarto fosch ó al de les rates, com á la quitxalla, y no li queda més remey que dexar de fer rebequeries.

No hi crech ni hi puch creure en la iniciativa dels diputats, encara que s' agrupen per regions y fassin los nostres una Diputació de Catalunya. Están assentats en una cadira plena d' agulles; pera no seguir fentnos mal, no basta ab un cambi de postura, sinó que es precis axecarnos y pegar una puntada de peu á la cadira. Aquesta es la qüestió. Los diputats catalans, fills d' En Cánovas, d' En Sagasta ó d' En Silvela, no serán may tals, sinó lacayos y edecans de la organització que donguen á la política aquells grans visirs d' Espanya. Si intenten rebelarse y fer actes de opocició, com que no farán res en la forma verdadera que pertoca á les consciencies ofeses y ultrajades y tindrán por á certes actituds per lo que podrien ésser calificades de radicalismes, los diputats catalans, se trobarán en la matexa situació que 's troben los carlins, qui servirán perfectament al joch dels governs y, la sua figura será tant decorativa y tant de paper de estraga cridant y axecant los braços, com estant quieta y callada.

No sap vosté, Sr. Baró, que fins quan se tracta de la aprobació de les actes se segueix l' orde que mana 'l caciquisme governamental? ¿No sap que al dictaminar sobre les incompatibilitats, y 'ls suplicatoris y altres coses vergonyoses, no se obeheix mes que la inspiració d' aqueix caciquisme? Donchs la culpa de lo que passa no radica en los diputats, sinó en los seus principis. No está en la escorça, sinó en la sava. Diputats qui van á les Corts sapiguent que han sigut elegits fraudulentament, y diputats qui, una vegada acceptada aquesta elecció, saben que van á ésser comparses de una tragi-comedia que costa llàgrimes y suhors als espanyols, están incapacitats é impossibilitats de conduhirse ab la energia y dignitat inherents al càrrech que desempenyen. Pera ferho d' altre modo, pera cumplir

ab sos debers de representants dels pobles, fora indispensable que renunciessin al silvelisme, al sagastisme y al canovisme, y que 's quedessin fent senzillament de diputats de Catalunya, disposats á dir y á fer tot alló que únicament á Catalunya convingués.

La experiència ve abonant aquesta solució. Recordo que anys endarrera lo marquès de Novaliches tractá de increpar á En Cánovas y de discutir la legitimitat de la Restauració, y ¿qué succehí? No fa gayres dies que 'ls senadors Comas y Jimeno, cansats del poti-poti á que s' entregava 'l directori fusionista, promoguénen dues fortes discussions en lo Senat; y ¿qué succehí? Ara mateix En Martinez Campos ha embestit la qüestió de Cuba; y ¿qué ha succehit? Tot han sigut pedretes tirades á la mar. ¿Per qué? Per que tot lo que 's fa, se fa contemporisant ab lo existent, se fa transigint ab la mentida imperant; se fa ab les mans enllotades dintre 'l gran basal del centralisme parlamentarista que á tots nos empesta.

Aquí está 'l clou del problema, Sr. Baró. Lo desprestigi de la Diputació catalana, tant veridicament assenyalat per vosté, no 's cura, avuy, adoptant una ó altra actitud dintre 'l sistema, sinó defora 'l sistema. Escollexi la forma que vulla pera dissentir y atrapar la protecció dels governs y 'ls trobará sempre ab una dossis de complicitat que l' entrebanca. O vosté va al Govern ó 'l Govern ve á vosté, y en abdos cassos lo centralisme persisteix en la sua tasca corruptora. A les Corts no hi caben los catalans, sinó els espanyols, y com que 'ls espanyols tipo, els autèntichs, els indiscutibles son els quins governen y legislen ab lleys y procediments contraris á Catalunya; com que tota base de operacions ha de descansar en la supeditació dels catalans á una raça inferior y á una política de iniquitats y de baxeses... lo Sr. Baró sabrá si es possible que la Diputació catalana actual pugui preocuparse dels exemples de altres temps, y de altres personalitats que no estaven encara del tot renyits ab l' esperit d' aquesta terra Patria nostra.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

UNA CANDIDATURA

L' acontexement literari del día, es la publicació, en la Revista de la senyora Adam, d' una gran obra novella d' En Mistral, *Lou Pouemo dou*

Rose, en la que treballava de valent des de una pila d' anys, un poema en XII cants, un poema com ningú á hores d' ara te prou alé pera escriuren. Hi ha fet reviure aquells mariners barbres y magnífichs qui, suara, se veyen en les ribes del *Rose*, torces antichs sobre un fons blau, evocació màgica, esbadellament de calma frescal ahon, com en les de Puvis de Chavannes, sembla que hi trespui la Eternitat.

Ademés, estém esperant la representació del seu gran drama de la Reyna Joana, en lo teatre d' Orange; commovedora y delitosa resurrecció de la historia propia de la Provenza, més viventa en aquest teatre ahon el mormurieig dels arbres verdaders, plantats en lo lloch de la escena, suprimeix la ilusió del espectacle y fa creure que de debó quelcom de la vida humana allá á baix parla, estima, plora, se remou!

Per lo que 's veu, En Mistral no para may d' engrandir la seva nomenada.

¿No es ja arribada, finalment, pera la Academia, la hora de cridar-lo á ella, sobre tot ara que disposa de tres vacants? Se busquen noms il·lustres, endaurats per la glòria gran; puix els Taine, els Renan, els Leconte de Lisle, els Dumas; els Pasteur, es á dir els més grans, acaben de morir-se, l' un darrera del altre.

Aquí teniu En Mistral. Es de la llur alçada, aquell á qui 'l Mitgdia ha nomenat magníficament l' Emperador del Sol.

Ell mateix, es cert, experimenta certs escrúpols: «La llengua en que jo escrich, va dir, ab tot y esser filla de França, ab els matexos títols que Laura de Vacluse ó que la Filla de Roland, no es del tot la del palau Mazarin.» Però ¿qué hi fa? Ben segur que no mes caldria ferse 'l renitent; però, en tot cas rebrel en triomf plenament, sense regateig, ab la muda aclamació dels vots, segons convé á un tal nom.

D' altra banda, ja la mateixa Academia ha donat el seu parer, coronant á *Mirèio* y á *Nerto*, y concedint son gran premi Vitet al *Trésor du Félibrige*, aquesta obra de llinguística en que Mistral se feu conèixer filòlech admirable, codificador seré d' aquesta llengua, de la que trobá tots els camins y senderes fins als recons emboscats en que 'ls idiomes se retrobaren y 's despartiren.

També hi ha que En Mistral escriu en francés: ell mateix publica, costat per costat, l' original y la traducció dels seus poemes; y solament aquesta traducció constituhiria un element de la més bella y més llegítima literatura francesa. Y,

després, ¿qué te que veure tot açó? En Mistral es un gran poeta, lo que no vol pas dir solament, en lo que á ell pertoca, un gran escriptor de versos. Ell es una figura casi be única en la Europa, en la actualitat, no tant solament per la seva obra, sinó per la seva vida, per les seves actituds, per tots els posats del seu pensar, per sa influència sobre tota una raça, per aquest no se qué, aquest fluit, aquest polsim d'or de que 'l seu cap y 'l seu nom s'aureolen. Vol dir que En Mistral es més que un poeta. Es la poesia mateixa, ab son caràcter d'eternitat. Tot desseguida, ab motiu d'ell, En Lamartine citá á Homer, en aquell gran article qui feu célebre, de colp y volta, al autor de *Mirèio*. Un Homer cristiá, podria dirse, parlant millor.

Puix ab totes les tradicions de la Provenza, ha guardat també sa Fe. És un epissodi esquisit de la seva calmosa y noble vida, el viatge que feu á París, immediatament després del article d'En Lamartine. ¿No era del cas anarsen á donar les grans mercès al mestre de les *Méditations* per la seva lloança, qui fou com una consagració? Però també calia, á París, donar gracies al bon Deu, y açó la primera cosa. Ab açó, acudí á *Notre-Dame*; ahon predicava allavors el P. Félix, se confessá ab aquest, combregá ab alguns d'allá baix, qui pera acompanyarlo havien dexats els seus masos voltats de jardins...

Fou allavore's quan En Barbey d'Aureilly va trobarlo ab aquell engallardiment franch de la testa que ha conservat, els cabells tofuts y un xich llarchs, son bigoti de *mousquetaire* quin cayent desinvolt esmenen uns ulls d'horitzó en que corre una llum clara—y un ayre sobrí, de correcció perfecta.

Al veurel axis, en Barbey d'Aureilly, tot desencantat, li cridá: «Y, donchs, com es açó? vos no sou pas pastor?» Si no 'n duya 'ls hàbits, ne tenia la ànima, y la 'n ha conservada. Tresor preciós que s'ha salvat en ell, guardat gelosament, lluny de la farum de les ciufats. Lo hermós y lo impresionador de la seva vida, es que s'hagi quedat en son vilatge; que ab tot y la gloria de colp y volta conquerida—y ja se sap lo que açó significa en un París: adulacions, obsequis, diners, plaers,—no hagi abandonat aquest encisador Maiano, vehí d'Avinyó, prou satisfet de passejar la seva ombra per aquells llochs en que, com ell diu, els baylets un día tirarán pedres al peu del seu bust.

Heusaquí per qué ell es *pastoral*. En la seva obra parlen totes les veus de la Naturalesa, per

rahó de que ell no s'ha separat de la Naturalesa. Per ventura 'l seu nom, qui es el vent del Mitg-dia, no indica ja una força natural, una certa cosa qui es menys d'un individu que d'un clima y d'una raça? Signe del Destí! Porta en ell la ànima mateixa del poble. Y es aquesta la ànima qui en ell crea. Per açó 'ls acontexements, els personatges, els paysatges, els mira ell tal com els mira 'i poble. Nosaltres ho discorriam un día que li sentíam recitar son admirable *Tambor d'Arcole*. Poch que era axis com un escriptor ha de representar-se lògicament la heróyca gesta; però ben segur que axis era com lo poble se la imagina, acolorida y boyrosa com una imatge d'Epinal en mitg de les fumeres...

Aquell vespre En Mistral va recitarnos també son poema de Sant Trofim, d'altres fragments. ¡Quina curiositat y quín encis sentirlo! Era á casa N'Anfos Daudet, á l'estiu, en lo bonich casal de Champrosay, en aquell indret d'art úich, ab les finestres badades, exint de sopar, veyent el jardí blanch de lluna. En Mistral declamá á plena veu, ab desfogats maneigs. Però sa veu avesada al sol s'adeya poch ab la claror de les llums; sos moviments desinvolts ab el saló.

En aquells moments, compreguèrem tota la naturalesa del seu geni; els altres fan poesies de cambra, igual que hi ha música de cambra. En Mistral fa poesia del ayre lliure.

* * *

Axis es *Mirèio*; axis *Nerto* y *Lis Isclo d'or*; axis serà 'l *Rose*; tant hermosos, que fins resistexen la traducció. Y quín aroma, quín alé que tenen en aquest viril y armoniós provenzal que En Mistral repregué y ennoblí de nou fins al art! Llengua que 's menyspreava—com els mals endreços dels segles morts—indigne de vestir els somnis y les imatges. Tot lo més calia dexarla al poble pera ses associacions de idees, curtes ó nules. En Mistral ne feu una llengua literaria, coordinada y fixa. Mes açó, que es la seva gloria, fou y es encara, la gran obgecció en contra d'ell. No obstant, «lo provenzal es una llengua francesa» deya finament En Juli Simon. En efecte, no es pas veritat que hi hage no mes el francès, llengua de la unitat, idioma clàssich; hi ha, ademés, «los parlars de França», que 's troben per tot arreu, antichs ferments, solatges indisolubles, fonaments perdurables, barrejats en les entranyes del pays ab les cendres dels avis. Y es bo que açó 's mantinga axis.

Es á dir que ab l'antich parlar de la raça,

subsisteix l'antich esperit d'exa raça. Açó es lo que En Mistral ha volgut pera sa Provença. Tot segueix á la llengua: els usos, les llegendes, les velles costums, les cançons, els modos de vestir y els usatges. Se va á reviure 'l passat y á tornar á estimar els camps. En Mistral predica ab l'exemple, permanexent á *Maiano*, «en lo indret ahon se va jugar un temps» com deya Brizeux qui, altrament fou una mica infidel, se casá ab Paris, no dexant per açó d'estimar á la seva Bretagne com á una mare... Aquest també escrigué alguns cants en l'antich llenguatge celtich, rimá en aquest parlar de França, tant popular y tant vell, pera esser comprés del poble, impressionar al seus estimats Bretons els dels immensos cabells.

Ningú s'afigura fins ahon atenyen la llur raça, els escriptors qui açó fan. Nosaltres n'haguerem un entreguard una vegada que viatjavam per la Bretagne, quan s'hi estava alçant una estatua á Brizeux.

En lo tren qui 'ns conduhía, va pujarhi una bretanyeta, ab son cobre-espatlles, sos velluts negres, sa cofia covant els cabells, son gran coll de Bannalec ab els plechs axamplats com un vano. Haventli demanat si havia sentit á parlar de Brizeux, si era enterrat á Lorient, va respondrem: «Jo crech que han portat aquí les seves *reliques*.» Açó mateix dirán un día d'En Mistral á Provença...

JORDI RODENBACH.

(De *Le Figaro*.)

LA NOYA Y SOS SET GERMANS

(RONDALLA EN FRANCÉS PER PAU SÉBILLOT)

Una vegada era una mare qui tenia set fills y no tenia cap filla. Los minyons volien que sa mare 'ls comprés tralles pera fer de carreters.

Sa mare 'ls va dir:

—Miréu, aviat tindréu un altre germanet; si es un noy, seréu carreters; mes si fos una noya, vos donaré un gayato á cada un y seréu pastors.

Al cap d'un quan temps, va naxer una minyona; ab açó, la mare doná un gayato á cada un dels set fills.

Los minyons, enquimerats, al veure que no podien esser carreters, fugiren de la llur casa y se'n anaren al bosch ahon s'hi feren una barraqueta.

La noya s'anava fent gran y totes les vehines li parlaven dels seus germans. Ella preguntava á la sua mare si tot alló que li comptaven era cert; mes ella sempre li negava.

Com tothom li deya que tenia set germans, la minyona pregá molt á sa mare que li digués ahon eren.

—Vaja, ja t'ho explicaré, més abans cal que m'portis foch dintre del devantal, sense cremarlo.

La noyeta, ja ho crech! va trobar que era una cosa molt difícil; mes, se rascá un xiquet lo front, y al cap de vall tingué l'acudit de posarse una pila de cendra dintre 'l devantal y les brases de foch entre mitg de la cendra; axis es que li dugué 'l foch dintre del devantal sense cremarlo.

Veyent que ja li havia resolt lo problema, sa mare li digué que encara li calia fer una altra cosa. Li doná un trempa plomes, ab el que tenia de tallar les tres alzines més grosses del bosch; no sabia pas com fersho, la pobreta. Vet aquí que s'ya posar á plorar.

La Mare de Deu se li va apareixer y li digué:

—No tingas por, filla meva, espera un xich y veurás com aquests arbres son molt més fàcils d'aterrar de lo que tu 't penses.

La noyeta doná un colp ab lo trempa-plomes á cada una de les alzines, y totes tres caygueren immediatament á terra.

Se'n aná á dir á la seva mare que ja havia acabat la tasca; mes ella, qui no volia dirli ahon eren los seus germans, li maná que abans tragués la escorsa de tots los arbres d'aquell gran bosch y que li dugués.

Acabada que tingué aquexa feyna, li va dir que, per última cosa, li calia buydar un gran estany que hi havia, trayent l'aygua ab una esclofolla de nou.

Complerta aquesta radera prova, ab la ajuda de la Verge, li doná un gayato com lo dels seus germans, y un gosset, dihentli que anés cap ahon la bestioleta la conduiria.

Camina que caminarás, la noya anava seguint al seu guía, qui la anava duent bosch endins fins que s'aturá devant d'una barraca. Allá era ahon vivien los seus germans: ella que hi entrá, mes no vegé á ningú, puix eren al camp á treballar. Ho endressá tot, los va arreglar la casa, posá la olla al foch, tallá pa, y després se va amagar dessota d'un llit.

Quan sos germans tornaren, se quedaren parats de veure la endressa feta, y lo sopar prest.

Lendemá, se'n anaren com de costum, y al vespre, trobaren altra vegada la feyna enllestida.

—No hi ha remey, va dir l'hereu, cal que sapiguém qui entra en nostra casa; ab açó, he fet lo pensament de quedarme aquí amagat pera

descobrirho.—Mes, sa germana, qui tenia la vareta de la virtut que la Verge li havia donada, lo tocà ab ella y 's quedà adormit tot lo temps que li calgué pera fer la feyna. S'anaren quedant l'un despres de l'altre fins al sisé y á tots los passá la matexa puix los endormia ab la vareta de la virtut.

Lo dia que 's quedà 'l germá petit en lloch de fer com ab los altres, se li presentà molt trempada y va explicarli que era la seva germana y que era vinguda de molt lluny tan sols pera conexerlos.

Lo minyó li encomaná en gran manera que se amagués, perquè 'ls seus germans potser voldrien matarla, y que ell ja s'encarregava, si ella el creya, de persuadirlos de lo contrari.

Quan los altres tornaren del treball, lo germá petitet los digué:

—Sabéu qué pensava mentres m'estava aquí? que me agradaria de veure la nostra germana; ja deu esser tota una fadrineta.

—No m'en parlis pas, va dir l'hereu; jo fora capas de matarla si la veyia; que si no hagués estat ella, encara foram á casa fets uns famosos carreters, y ara!...

Tots sigueren del mateix parer, y s'indignaren al parlar de sa germana.

Mes lo petit, qui era bon minyonás, los feu entendre que la noya no hi tenia cap culpa, si la seva mare los havia fet aquell tort; y al cap y á fi tots sentiren desitjos de conexer aquella seva germana qui devia ser una galant donzella.

Llavors ell que 'ls va dir:

—Heu de saber, que la nostra germana ve aquí cada dia, ella 'ns arregla la casa, ens fa 'l menjar; mireu, no es pas lluny d'aquí, m'en vaig á buscarla.

Quan la vegeren, la trobaren tan hermosa y axerida que, després d'abraçarla, l'un apres del altre, li pregaren que 's quedés en sa companyia.

Desde llavors, may més se separaren, y visqueren feliços treballant y alabant á Deu tots los dies, agrahts del benefici que 'ls havia fet de trobarse tots plegats.

Per la traducció: FRANAR.

DE COM LA ENSENYANÇA Y PROPAGACIÓ DE LA DOCTRINA CATÓLICA DEUEN FERSE EN LLENGUA REGIONAL

III

Diguerem que la Iglesia podía, en us de son dret, manar la ensenyança y predicació en una

llengua donada. Però ¿la Iglesia manará l'us de una llengua estrangera? *A priori* podríam dir que no; però á més, la Iglesia es essencialment regionalista, la Iglesia te especial respecte á les llengues (1). Aquestes afirmacions són la més clara resposta á la pregunta feta, y anám á demostrarles com á complement de les rahons donades en l'article anterior, y com á prova de que al caràcter de la Iglesia es més conforme la transmissió de sa doctrina en llengua regional, com ho es, ho havém vist ja, al poble que te de rébre-la.

Essent, com es, lo regionalisme la manifestació de la naturalesa social, y essent la Iglesia catòlica la perfecció d'aquesta naturalesa, clar es que deu lo primer entrar en lo modo d'ésser de la segona. La organisació matexa, es en la Iglesia regionalista. Los bisbes son una multitud de prínceps sobirans, cada hú en son bisbat, qui governen son territori y sos súbdits, existint, no obstant, un cap visible de la Iglesia, vicari de son Diví Fundador, representant del cap invisible, lo mateix Jesucrist. Un dels principis de la llegislació canónica es que deuen esser respectades les costums particulars de cada Iglesia, y ben clar es que lo dret consuetudinari es essencialment regionalista. En quant á la administració, cada parroquia, fins cada confraria de la matexa, administra sos bens particulars, y si existeix la acció del superior, es sols ab lo caràcter d'inspecció.

A mes: la Iglesia deu regnar sobre 'ls hòmens fins á la consumació dels segles, com ha regnat y regna ara; deu donchs apoyarse, no en los estats ó nacions que cambía, axeca ó desmorona la espasa d'un conquistador ó la oració d'un retórich, si no en les regions, no fetes pels hòmens, sinó per Deu al donar al mon sa naturalesa. Axís veyém que la Iglesia atén sols als Estats lo suficient pera mantenir les relacions indispensables entre l'Estat y la Iglesia; no acostuma celebrar mols concilis nacionals, sinó, ab més frequència, concilis provincials y sínodos ó concilis diocessans. Concilis ecuménichs ó generals sols en casos singulars y pera pendre determinacions que afecten á tot lo cos de la Iglesia, á tota la humanitat.

Una prova de la perfecció de la Iglesia es, que lo fi que 's proposa respecte al individu, la perfecció espiritual, pot aquest adquirirlo sens necessitat de moures de la regió, ni aduch del poble en que ha nascut. Allí pot aquella adquirir son perfecte desenrotllo fins á la més eminent santetat. Pera que axó sia naturalment possible, es evidentment necessari que la Iglesia acomode

(1) Vid. TORRAS Y BAGES; *La Tradició Catalana*, cap. III y IV.

son modo d'ésser á les condicions del individu en aquella regió, es á dir, que la Iglesia sia regionalista. Així veyém als sacerdots canviar fins de vestit, segons los payssos, y als missioners de Assia, per exemple, vestir-se de mandarí quan açó pot ésser profitós á la evangelisació.

Una es la Iglesia, perque una es la veritat, però pren infinites formes; cada regió eclesiàstica te son cerimonial, son códech particular; venera, ab singular culte, sants, quals noms tal volta serán desconeguts en la regió vehina. Uns son, es veritat, en sa essencia los sacraments, puix una es la gracia que donen, mes no per açó les solemnitats que 'ls acompanyen dexen de pendre, com totes les ceremonies de la Iglesia, caràcter de regió, que es lo caràcter que pot ferles més amables; y es que la Iglesia, en sa altíssima sabiduría, te molt en compte les facultats afectives del home.

Creym haver provat que la Iglesia es regionalista. Units lo Regionalisme y lo Catolicisme, es á dir, unides en amorós consorci la naturalesa y la gracia, feren naxer al mon la veritat, la bondat y la bellesa, trilogia augusta que l'home aquí baix ama y venera, fins que lliurat de terrenals cadenes, puga contemplar y amar la veritat, la bondat y la bellesa divines.

Conseqüència del esperit regional demostrat en la Iglesia, es la amor de aquesta á les llengues. La llengua es sens dupte una de les coses en que 's pot rastrejar millor la dignitat de la humana naturalesa y sa imatge divina. Ella per sí sola es un abym qui separa al home del ser animal més perfet, fins al punt de que, prescindint y tot de la moral y de la religió, ha obligat als naturalistes (1) á crear un regne tot sol pera l'home, si volen ésser conseqüents ab llurs pròpies teories de classificació.

Mes, no solzament per son amor á la naturalesa, deu la Iglesia respectar, y de fet respecta y ama les llengues, sinó per la consagració que de elles feu l'Esperit Sant, lo día de Pentecostés, al devallar en forma de llengues sobre 'ls Apòstols; així com també per la relació que te son origen ab la Tradició Santa, y per les íntimes que estableix entre la naturalesa humana y la divina, qual manifestació es lo VERB ó Paraula de Deu.

La Iglesia respecta les llengues: heus aquí fets qui ho demostren: Ja des de son començament mana que l'Evangeli sia predicat *omni lingua*, en totes les llengues, y elles han donat son nom, al mateix temps que han sigut causa de sós diferents ritus. Los apòstols tingueren del Esperit Sant do de parlarles totes, do de llengues: *gra-*

tias ergo Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor, deya Sant Pau; y com alguns juheus conversos en la iglesia de Corinto parlassen sols en syriach ó en hebreu, que no entenien los naturals del pays, anyadia: *Sed in Ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam, quam decem millia verborum in lingua* (1.) Sí, l'apòstol s'estimava més dirigir als faels no mes cinch paraules que, enteses per ells poguessen aprofitarlos, que deu mil en llengua forastera, y que per lo tant no donassen cap fruyt en los que l'escoltaven. Lo Concili de Trento decretá, que devía ensenyarse lo Catecisme en la llengua propia del pays (2.) y en nostra terra matexa, en Catalunya, los concilis provincials tarragonins manen la ensenyança del Catecisme en llengua catalana, així com la predicació, també en catalá.

Lo Concili de Tarragona, any 1727, aprová la constitució IV en que 's diu: *præcipitur ne patiantur Evangelium explicari alia lingua quam materna*, y ja en la sessió XVIII del celebrat en 1635-1636, presidit per lo I. S. D. Antoni Perez, lo bisbe de Tortosa presentá una proposició demanant que 's renovas l'orde de predicar en catalá; decretant lo Concili que, en Quaresma y Advent los bisbes sols podrien donar permís pera predicar en llengua *naturalis et cathalana*, y que fora d'aquell temps, no mes podrien donarlo pera ferho en altra llengua *als estrangers y no catalans*, establint ademés, que 's retirarien les llicencies pera predicar, al qui s'oposás á aytals disposicions; essent de notar eren castellans lo president, lo bisbe de Tortosa, Antoni Antolines de Burgos, qui feya la proposició, y la majoria dels assistents al Concili (3.) Aquest es l'esperit de tota la legislació y tradició de la Iglesia Catòlica; de respecte á la *vernacula lingua*; servesca açó com á prova de fet de la thessis obgete d'aquesta treball, de que «la Iglesia vol que la Doctrina Catòlica s'ensenyi y propague en la matexa llengua que enrahona el poble.»

JOSEPH M.ª SERRA Y VALLS (*)

À MA PÀTRIA

Ama la honra de ta ciutat y de ta terra.
FRA ANSELM TURMEDA.

De 'l sol de mes montanyes
un raig de vida respirar anyoro
puix lluny de ses campanyes.

(1) *Epistola I ad Corinth*, c. XIV, v. 18 et 19.

(2) En la sessió XXIV, c. 7.

(3) *Obras del E. e I. S. Doctor D. José Domingo Costa y Borrás*, tom. VII.

(*) Es Vallis y no Marsal com equivocadament se posá en lo número anterior. Lo jove Serra y Vallis, alumno de la Escola d'enginyers, guanyá ab aquest treball, fins ara inédit, lo premi ofert per lo Excm. e Ilm. Sr. Bisbe de Vich, Dr. D. Joseph Morgades, en lo Certamen celebrat per la *Lliga Regional* de Manresa, lo día 31 de Agost del any 1894.

(1) QUATREFAGES.

roser migrat, m' esfloro
y per ma llar, de fel llàgrimes ploro.

Que n' es ton cel puríssim
sombrient esguart de Deu, oh patria aymada,
de ton embat blaníssim
l' alé, y com encisada
l' aubada que 's desvetlla en ta encontrada.

Tes gayes flors adressen
tendres càlzers que estógen les rosades;
tos boscos gegants bressen
en mitg ses enramades
de tes aus d' or sospeses les niuades.

De flors tes comes plenes,
tes valls ombrívols, serres y singleres;
dolces com de serenes
son de tes torrenteres
les veus, al rodolar per les timberes.

Jo anyor les crestallines
ones del Ter qui llisquen abundoses,
del treball riques mines
al home generoses,
ab grat remor cayent per les rescloses.

Jo anyor de tes campanes
l' accent d' amor qui s' alça en la vesprada,
de 'l fons de tes fossanes
sento la veu sagrada
de la sang, de la patria ben aymada.

¿Qui dins tos murs hermosos,
rosa de amor, veurà hi fulles marcides?
¿Qui no hi trobà confosos
ab tes gestes garrides,
ab tes runes, nous temps, noves florides?

Fortíssima matrona
ab la llet celta en lo breçol nodrida
portares la corona
d' aquella lluyta ardidada
en que sols Roma te vegé rendida.

Fores preuada joya
de la reyna del mon, Ausa romana;
y en tú, après, s' aconvoya
allà en la etat mitjana
valor ardit y 'sciencia sobirana.

De ton front la llum pura
á Reys y Papes ab amor pesqueres,
prenent ton vol segura,
après que renasqueres,
com fenix, de les bárbares fogueres.

Con serafins alçaren
tos Sants son vol de foch fins á l' Emperi,
fills d' aquells qui ombrejaren,
la Santa Fé al venirhi,
ton camp un jorn ab palmes del martiri.

Tos héroes y tos sabis
donárente son seny y fortaleza;
de tos poetes los llavis
diuhen ta gentilesa
coronantne de roses ta vellesa.

Quantes voltes caygueres,
com fort atleta de ton já s t' alçares;
de tes nafres mes feres
ab ton cor gran triomfars,
y mes ferma al pervindre caminares.

Llibre d' or de ta historia
no mostra ni una taca, oh patria mia,
¿cóm no estimar ta gloria
y esperar que algun dia
serás lo que has de eser y 'l cor somia?

ANTONI DE ESPONA Y DE NUIX.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—A benefici de les families de les víctimes del atentar del carrer de Cambis Nous, tindrà lloch avuy á la tarde, en lo Park de aquesta ciutat, una festa artística popular, organizada per la *Associació de Coros de Clavé*. Al acte hi assistirán quatre bandes de música, dues de colles ampurdaneses y 30 societats corals.

—Lo día 27 del mes passat, lo conegut autor dramátich D. Albert Llanas, llegí alguns fragments de sa comedia inédita, «Pintor y dorador», escrita en nostra llengua.

—Lo passat dilluns, diada de Sant Pere, acabaren les funcions que l' Apostolat de Santa Maria de Mataró dedicá durant lo passat mes de Juny al Sagrat Cor. Lo Dr. Mas, qui tots los diumenges havia predicat en catalá, ho feu també lo citat día, donant fi á ses tasques que, per lo patriótiques y profitoses deurien esser imitades per quants han de dirigir-se al poble públicament.

—Lo Casino de Granollers ha publicat un suplement al Cartell pera 'l Certámen que celebrará lo próxim Setembre, y consisteix en un objecte d' art, ofert per los Successors de J. Tomás Ballbé, al autor del mellor treball en prosa ó vers, qual tema 's dextra lliure.

Les composicions podrán esser escrites en catalá ó castellá.

—Hem rebut lo catálech de les obres que 's troben de venda en lo Museu Biblioteca Balaguer, de Vilanova y Geltrú, y quin import se destina al foment de tan notable institució.

—Nostre benvolgut company de causa D. Jaume Maspons y Camarasa, ha tingut la desgracia de perdre una germana, victima de crudel malaltia. Acompanyam á nostre bon amich y á sa apreciada familia en llur sentiment y pregám á Deu tinga en sa gloria la bona ánima de la finada.

—Un tal Carles Ossosio y Gallardo, oficial d' inferior categoria en la nostra Biblioteca Universitaria, y un dels castellans residents aquí que mes han malparlat de Catalunya, en cert paper poch recomanat per la moral, ha tingut l' atreviment de presentar al Govern Civil un recurs contra l' acort de nostre Ajuntament suprimient lo cárrech d' arxiver municipal. Com se pot sopusar tractantse de qui 's tracta tot son fi es emportarsen ell la plaça amortizada, però ses ambicions se quedarán en la categoria de projectes, ja que encara que 'l centralisme privés al Municipi barceloní del dret de fer una ben pensada economia, nostres regidors tenen prou seny y prou patriotisme pera no posar un dipósit sagrat á la direcció de qui no sols no pot esti-

marlo, sinó que ha donat públiques y manifestes proves d'aborrirlo ab tot l'odi de que es capás un castellà de la seva mena.

—Ha mort á Figueres D. Joseph Amat y Campmany, autor de diferents drames escrits en nostra llengua.

—Ha sigut elegit president del Ateneu Barcelonés, don Valentí Almirall.

—Presentada ab notable elegancia y redactada en nostra llengua es la esquila ab que En Fidel Santamaria ens convida á la professó que en honor de la Santa Creu hi haurá el dia 5 d'aquast mes á Manresa, y en la que dit senyor portará 'l pendó principal.

Agrahim l'envió de la esquila, verdadera mostra dels progressos artístichs de la antiga *Rubricata*, la insigne ciutat catalana, sempre disposada per tot lo que sia donar gloria del sant lema de «Deu y Patria.»

—De Vich hem rebut un notable y elegant anunci de les festes que la ciutat dedica enguany al seu inclit fill Sant Miquel dels Sants. Consisteix l'anunci en un gros fascicle magníficament estampat en una impremta de Barcelona (com si allà no n'hi haguessen de ben escelen-tes!) contenint una pila de grabats ben escollits y un text abundant y de utilitat pera 'ls qui vullen conèixer la ciutat vigatana. Aquest text es en sa major part castellà; però hi han alguns treballs en català. Aquests últims els firmen l'Excm. Dr. Morgadès, En Martí Genís y Mossen Angel Garriga. Els castellans En *Fulano*, En *Sutano*, gent coneguda á casa seva. Bona lliçó!

—La Comissió nombrada pera la erecció d'un monument á la memoria d'En Frederich Soler (*Serafi Pitarra*) ha publicat la següent alocució:

Compatricis:

Un deber ineludible 'ns insposa l'amor á la pàtria: lo de dexar consignat nostre agrahiment envers aquells qui á enaltirla y honrarla consagraren tota la seva vida. L'inspirat poeta, cultivador incansable de nostra literatura en ses diverses branques, creador del Teatre Català, Mestre en Gay Saber, lo més fecond de nostres dramàtics, que en cent yalioses produccions posá de relleu 'ls gloriosos fets de nostra passada historia y dexá fotografiades les costums de nostres comarques, ja baix lo pseudònim popular de *Serafi Pitarra*, ja baix son verdader nom de *FREDERICH SOLER*, es un ilustre fill de Catalunya, qual memoria exigeix lo compliment d'aquella obligació.

L'Excm. Ajuntament de Barcelona, d'aquesta ciutat ahon vegé la llum lo llorejat poeta, y qual poble evidenciá la seva consternació per la mort de qui tant l'havia enaltit en tots los seus escrits, ha prés la iniciativa d'axecar un monument á n'En *FREDERICH SOLER* per medi d'una subscripció popular, en lo qual les generacions vinentes hi vegin la deguda distinció que meresqué á la present lo ciutadà qui á impuls del geni, ab l'estudi per guà y la estimació al seu pays per nort, se colocá á un lloch eminent en la historia de les pàtries lletres.

Les materials proporcions del monument, poch deuen preocuparnós. Encara que sia modest, ó que ni sisquera sia tal, sino que consistexi únicament en una senzilla estàtua colocada demunt d'un pedestal humil, lo nom que apareixerá incrustat en lo mateix y 'l medi de sufragar l'import de la obra, supliran sobradament la grandiositat de que la construcció pugua estar faltada.

Aquesta Comissió, pera cumplir ab l'honrós encàrrech

que li ha confiat la Excm. Corporació iniciadora del pensament, espera que tot lo poble català, sense distinció de classes, y tots los amants de Catalunya, uns y altres espontáneament, sense necessitat d'excitacions per part nostra, farán que nosaltres, mandataris seus, portém á felís y curt terme la missió que tenim, y áix Barcelona comptará dintre breu temps, entre sos monuments, ab lo d'En *FREDERICH SOLER*, lo més popular ingeni de nostra moderna literatura regional.

Nos limitém, donchs, á anunciar que queda oberta la subscripció pública que 's reserva comensar l'Excm. Ajuntament pera alzar un monument á la memoria del insigne literat català En *FREDERICH SOLER HUBERT (Serafi Pitarra)*, admetentse en ella donatius desde la cantitat de 25 céntims de peceta, á fi de que, poguent áix contribuir totes les classes socials á la obra commemorativa, tingui aquesta 'l caràcter de popular que li es propi; convidant al mateix temps á les empreses teatrals y á tota mena de Societats particulars, pera que, per medi de funcions escéniques que al efecte celebrin, concerts ó altres que estimin conduhents, contribuixin al augment de la subscripció, quals fondos se depositarán en lo Banch de Barcelona, fins á la seva definitiva destinació.

Barcelona 27 de Juny de 1896.

Joseph M.ª Nadal, President; Joseph Blanch y Piera, Vice-president; Ramon Rubio, Artur Gallart, Anton Escuder, Valentí Almirall, Joseph Lluís Pelllicer, Víctor Balaguer, Angel Guimerá, Eduart Vidal y Valenciano, Conrat Roure, Joseph M.ª Serrallera, Ramon Estany, Vocals; Lluís Noguera, Secretari.

—S'ha publicat lo cartell del Certámen de la Associació Literaria de Gerona. Los premis oferts á treballs que poden escriures en català, son los següents:

Un rellotge de sobre taula, regalo de S. M. la Reyna Regent, al autor de la mellor composició poética, essent preferida, en igualtat de mérit, la que sia de caracter històrich.

Un obecte d'art, ofrena del Governador Civil D. Ferran Alvarez Guijarro, al mellor «Estudi sobre la influencia que tingué el clero en les defenses de Gerona dels anys 1808 y 1809.»

Altre obecte d'art, donatiu del Excm. Comte de Mayorga, en nom de sa muller la Excm. Sra. Comtesa de Mayorga, al autor del mellor treball sobre 'l tema «Influencia del Teléfono en lo pervindre.»

Una tauleta de mate del Japó, ofrena del Excm. Sr. Don Lluís Roig de Lluis, al mellor «Reglament pera establir á Gerona una Caxa provincial d'Estalvis, ab sucursals en los caps de partit y pobles importants de la provincia.»

Una ploma de plata, regalo del Excm. é Ilm. Sr. Bisbe D. Tomás Sivilla y Gener, al mellor jufí crítich del llibre «*Paralipomenon Hispaniæ*» atribuhit al Cardenal Bisbe de Gerona, Joan de Margarit.

Un obecte d'art, donat per la Excm. Diputació Provincial al autor de la mellor «Poesia de caràcter històrich ó tradicional, relativa á la provincia.»

Una medalla de plata, dedicada per l'Excm. Ajuntament á la mellor «Monografia d'interés pera la historia de Gerona.»

Un exemplar de la obra «Y quatre poetti italiani» ofrena de Don Protasi G. Solís, al qui mellor desentrotlli 'l tema, «Idea de les geronines célebres que hi ha hagut desde 'ls temps antichs fins al present.»

Diploma de soci de mèrit de la Societat Econòmica d'amichs del pays de Gerona, lliure de gastos, ofrena de dita Societat á la mellor «Memoria d'interés històrich ó d'actualitat referent á la agricultura, industria ó comers d'aquesta provincia.

Un obgecte d'art, regalo del Ecxm. Sor. Comte de Serra y Sant Iscle, al mellor «Treball històrich sobre la antiga corona d'Aragó antes ó després de la seva unió ab Castella.»

Altre obgecte artístich ofert per l'Ecm. Sor. D. Lluís M. de Llauder, al qui mellor canti en vers «La entrada de Carle-Many á Gerona y les seves conquestes en aquesta provincia, axí com també les grans mercès que hi feu.

Altre obgecte d'art, donatiu de D. Ferran Puig y Gilbert, á la mellor «Novela.»

Altre obgecte d'art, regalo de D. Joaquim M. de Paz, al qui mellor desenrotlli 'l tema: «Breu historia de les Societats Econòmiques d'amichs del Pays fundades á Catalunya. Treballs que han fet y la seva influencia en lo benestar general de Catalunya.»

Dos gerros daurats y jaspejats, oferts per los Srs. Comte de Casal y Marqués de Aguilar, al autor del mellor treball sobre 'l tema «La Tradició y 'l Dret donen á Gerona lo domini ó propietat de ses muralles, com ho confirma durant la historia son heroisme y la seva llealtat en defensarles.»

Altre obgecte d'art, donatiu de D. Pompeu de Quintana, á la mellor «Memoria històrica sobre la ciutat d'Empuries.»

Altre obgecte d'art, regalo de D. Ferran Puig y Mauri, á la mellor «Descripció de costums cerdanes.»

Un faysà de bronzo, donatiu del Sr. Comte del Villar, al tema: «Conveniència absoluta pera tots de la intimitat de relacions entre patrons y obrers.»

Un obgecte d'art, ofert per D. Joseph Muro y Carratalá, á la poesia que millor canti «Als germans que per la Pàtria lluyten á Cuba.»

Altre obgecte d'art, ofrena de D. Joseph Herrero, al autor del mellor «Martirilogi de la provincia de Gerona.»

Altre obgecte d'art que dona D. Frederich Rahola, á la mellor «Col·lecció de quèntos, breus y senzills, en prosa catalana, que tingan per obgecte corretgir defectes propis de la infancia; á propòsit pera esser contats á noys.» En igualtat de circumstàncies será preferida la que mellor respongui al esperit de la nostra regió y que tinga caràcter més gráfich.

Altre obgecte d'art, ofert per lo Sr. Comte de Peralada, á la mellor «Monografia d'una de les tres iglesies del bisbat de Gerona.»

Un obgecte artístich, regalo del Sr. Marqués de Camps, al mellor treball sobre «Los caracters generals de la Flora de la provincia de Gerona.»

Un obgecte d'art ofrena del Sr. Marqués de la Torra, á la mellor poesia catalana sobre «Les glories de la dona, tenint en consideració la benéfica influencia que ha exercit sempre en la familia y considerada no per son amor y sentiments, sino per sos talents y virtuts, com á font necessaria de redempció pera 'ls mals que afligexen á la Societat.»

Altre obgecte d'art, donatiu del «Casino Gerundense» á la mellor y més complerta «Ressenya històrica d'una de les poblacions de la Comarca de la Selva.»

Altre obgecte d'art que oferí la Societat «Talia» á la poesia catalana que mellor canti «Les glories del Teatre Catalá.»

Una alegoria artística, regalo de D.ª Dolors Bausili de Jané, á la més inspirada poesia en llahor de «Les belleses y les esclencies del Sagrat Cor de Jesús.»

Un exemplar luxosament enquadernat del llibre «Reseña histórica de los Sitios de Gerona en 1808 y 1809,» ofrena de son autor, D. Emili Grahit, al que mellor canti «L'heroisme que mostraren les dones en los esmentats sitis.»

Un obgecte d'art alegòrich y commemoratiu, obsequi de la Associació literaria, al autor de la més inspirada poesia lírica.»

Una artística escribania de cristall, regalo del Sr. Marqués del Busto, á la mellor poesia «A Sant Narcís, patró de Girona.»

Formarán lo Jurat Calificador, los Srs. D. Joseph Ametller, *President*; D. Pere Collell, *Pyre.*, D. Manel Viñas, D. Narcís Heras de Puig, D. Emili Grahit, y D. Alfons Gelabert, *Vocals*; y D. Joaquim Franquesa, *Secretari*.

Les bases son les de costum en los demés Certámens, devense enviar les composicions que optin als predits premis, al Secretari de la Junta Directiva, D. Emili Grahit, (carrer del Progrés, 20, Gerona), abans del dia 9 de Octubre vinent. La distribució de premis tindrà lloch lo dia primer de Novembre pròxim.

ESTRANGER

Austria-Hungria.—Lo professor de filologia slava en la Universitat de Viena, doçtor Jagitch, fou dies endarrerá obgecte d'una manifestació hostile de la part dels estudiants croates de Bosnia-Herzegovina, Croacia, Dalmacia, Istria, enquimerats perque aquell aprová, no hi ha gayre, devant de les Delegacions, la expressió de «llengua bosniaca» usada per lo ministre Kallay, en comptes de haver rectificat aquesta denominació impropia qui no correspon pas á la realitat llinguística é històrica, puix hi ha una llengua croata, mes no una llengua bosniaca.

El pobre professor, perseguit per los *pereat!* de mes de cent estudiants, pogué ab grans treballs refugiarse en un tranvia que passavá per devant de la Universitat.

Alemanya.—Continuen los diaris d'aquest Imperi comentant les darreres manifestacions de la reacció regionalista. Sobre aquest assumpto, llegim en una correspondencia que li envien de Berlin al *Journal des Débats*:

«Des de 'l discurs pronunciat á Moscowa per lo princep Lluís de Baviera, la agitació particularista s'ha accentuada en tota la Alemanya del Sud, apoderantse dels cercles polítics qui, fins ara, s'havien mantingut apartats de les manifestacions prussiofobes de les que 'l Dr. Sigl, redactor del *Vaterland* de Munich, es, des de 1871, l'instigador incansable...»

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

LA VEU DE MONTSERRAT. Vich, 27 de Juny: *Notas históricas del Convent e Iglesia de la Mercé de la Ciutat de Vich.* Ab aquest titol comensa lo Dr. D. Francisco Xavier Casadevall, Ardiaca de la seu de Vich, la publicació de unes substancioses noticies tretes dels llibres dels frares Mercenaris; creyem que tots los ayments de la nostra historia religiosa agrahirán de cor la publicació d'aquest treball.

DIARIO DE BARCELONA. Barcelona, 27 Junio: *Antes y ahora*, per Teodoro Baró. Comensa l'autor d'aquest article recordant los temps en que la Diputació catalana era

una verdadera representació del pays, pera dibuxar després un quadre complert de lo que es actualment. Que 'l senyor Baró ha picat fondo en aquest punt nos ho diu prou clar la polsaguera que 'l seu article ha mogut entre los nostres diputats residents á Madrid. ¡Hon s' es vist maltractarlos de aquella manera, á ells, als representants de Catalunya! Perque 'l Sr. Baró á mes de dilshi que no conexen lo districte que representen y que molts d' ells ni saben parlar calalá, los fa avergonyir recordantlos l' abandono en que 'ls dexa lo mateix Poder Central, esclonentlos de totes les comissions, secretaries y subsecretaries que alli van á dotzenes, y ahon tenen entrada tos los representants de les demés regions.

L' AÍOLI. Ainyó, 27 de Juny. *Courrespondenci madridenco*, per Marius André. El galant amich que la gent de LA VEU DE CATALUNYA s' estimaria mes á Barcelona que no pas á Madrid, la nova residència que 'l Ministre d' Estat de França li ha senyalada, fins y tot á Madrid, dedica 'ls seus esbargiments á Catalunya. Aquesta correspondència parla ab devoció y conexement d' En Victor Balaguer y de les relacions entre catalanistes y provenzalistes, y de les belles avinenses entre la poesia provensal y la catalana. També hi tracta l' André, ab un entusiasme digne del seu gran talent de poeta, del Cançoner catalá de la Universitat de Saragossa, que acaba d' exir á llum.

LA REGION. Tudela, 28 de Juny. *Solidaridad regionalista*. Article motivat per una carta del Director de LA VEU DE CATALUNYA als confreres d' aquell diari, á la que respon aquest dins d' un sentit del tot favorable al suspirat concert dels elements qui en les antigues nacions espanyoles lluyten sots la bandera del Regionalisme.

LLIBRES REBUTS

Croquis pirinenchs, per Jaume Massó y Torrents.—«L' Avenç», Barcelona, 1896.

Poques vegades havia sentit tant fonda la sugestió de la montanya com llegint lo llibre elegantíssim d' En Massó. La impressió d' aquell troç de naturalesa vivent y magestuosa, del Pirineu soberch y marvellós qui engrandeix l' ànima y als cors imposa y vigorisa, se 'm apoderá de mí franca y resoluta desde les primeres planes de la obra. Forcejava ab la voluntat pera quedarme en situació de pòguer judicar al autor sense 'l lligám de la identitat de sentiments y de la germanor de les emocions; pero l' esforç era inútil, perque jo estava ja amarrat y seduhit per lo llibre, sense possibilitat de sustráurem al seu domini. Ara, que 'l temps ha convertit en senzill recort la efectivitat de aquella impressió, declaro que may se trobará una proba més plena ni més verdadera del éxit de un autor que quan consegueix adaptar al estat del seu esperi l' estat d' esperit dels demés. La compenetració de dues idees qui provenen de centres intellectuals diferents y potser antitétichs; la convergencia de sensacions per vibració haguda en temperaments separats, será sempre testimoni irrecusable del acert ab que ha evolucionat la visió artística y senyal indiscutible de la victoria del enginy humá sobre la resistencia de les fórmules literaries.

La identificació del llegidor ab lo llibre, tal com se obté en los *Croquis pirinenchs*, no es resultat de un artífici prèviament estudiat y enlluernador, sino que ix espontánea del espectacle natural en que 's dona la montanya de les neus y les grandeses, la sobirana qui acapara totes les be-

lleses conegudes. Y devant de aqueix espectacle en que l' artista s' ha sentit commogut y obsessionat, també hi ha caygut de genolls lo llegidor, per més que després reconega que ha sigut excursionista feliç sense móures de casa. Autor qui atrapa un éxit aixís es indefectiblement autor qui ja harribat á terme.

La classificació dels *Croquis pirinenchs* abraça dos grupos. Un de narracions merament descriptives en les quals En Massó hi ha treballat sense dèxar cap tara en la feyna *Vagant per la montanya*, *La sirena de montanya*, *L' anyorament* y *La nit al ras* son quadros complerts, de factura correctíssima, entonats ab la propia llum que als Pyreneus enjoya y vivificats per la atmósfera mateixa quea lli renova enforteix als esperits. Hi há una transparència de color tant ajustada, una tonalitat tan exacta, que un hom queda encisat de la habilitat y mestria del escriptor en la narració de les sensacions que li ha produhides la contemplació de la naturalesa.

En los treballs d' acció dramática, en los que hi juguen móvils ó passions personals, En Massó hi es ménos potent, ménos afortunat. D' entre tots escollexo *La reliscada* y *La guilla* com á més originals y més ben conduhits; pero no faig cap salvetat ni poso cap excepció en quant á la transcripció del llenguatge local, puix en tots ells hi es traslladat ab sorprenent caracterisació y ab escayenta galanura.

En Massó y Torrents ha provat que sab observar ab fidelitat y que sab sentir ab exquisida delicadesa. Repetesch que es un autor qui ja ha arribat á terme, y cal que 'ns en felicitem per lo profit que 'n traú la literatura catalana.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Día 30.

Mor En Francisco Gonzalez, dotzava de les víctimes del atentat del carrer dels Cambis Nous. (A. C. S.)

Día 1.—JULIOL.

Lo president de nostra Diputació Provincial, ha rebut noticia de que aviat se presentarà á les Corts un projecte de lley, condonant la contribució territorial corresponent á les vinyes filoxerades.

—Durant lo mes de Juny s' han recaudat en aquesta Delegació de Hisenda, 8.066,012 pecetes.

Día 2.

Nostre Ajuntament acorda aplaçar fins al 25 d' aquest mes, lo tancament de la Exposició General de Belles-Arts. També decideix obsequiar ab una festa religiosa, un concert, una serenata y un banquet, al Emm. Cardenal Casaña, ab motiu de sa vinguda á Barcelona.

—Surt cap á Montpeller, la banda del segon regiment d' enginyers francesos, molt satisfeta dels obsequis y del esperit de germanor que han trobat á Barcelona.

Día 3.

Lo Foment del Treball Nacional ha rebut un telefonema de son president, comunicant que 'l ministre de Hisenda 's nega á suspendre 'ls efectes del article 43 del nou Reglament de la contribució industrial.

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós. Dormitori de St Francesch, 5.